

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG ISMÉT?*
A mindennapos éneklés lehetőségei az iskolában

Tartalomjegyzék:

1. Bevezetés.....	1
2. A magyar énekoktatás történetének áttekintése	2
3. Az éneklés egyénre gyakorolt hatásai	3
3.1. A szervezet fejlődésére gyakorolt hatások.....	3
3.1.1. A légzésfunkció	3
3.1.2. Az immunrendszer.....	4
3.1.3. A kortizol-szint.....	5
3.1.4. A magas vérnyomás	5
3.1.5. Időskori megbetegedések	6
3.2. A szociális életre és a társas kapcsolatokra gyakorolt hatás	7
3.3. A transzferhatás	7
4. A mindennapos éneklés kérdése	8
5. A mindennapos éneklés lehetőségei az iskolában.....	10
5.1. Az énekóra	11
5.1.1. A népdalok kérdése	12
5.1.2. A közös dalkincs.....	13
5.1.3. A dalkincs és a diákok zenei ízlésének összefüggése	13
5.1.4. Egyéb lehetőségek az énekóra keretein belül.....	14
5.2. Az énektanár, a zene kulcsa	16
5.3. Az iskolai kórus	18
5.3.1. A repertoár kiválasztása	18
5.3.2. A kórusélet.....	20
5.4. Általános lehetőségek az iskola zenei életének kialakítására	20
6. Összegzés	22
7. Hivatkozások.....	23
8. Mellékletek.....	25
I. Melléklet: Két tyúkom tavali és Apczon lakom kezdetű népdalok	25
II. Melléklet: Bárdos Lajos: Aranyszárnyú angyal.....	26
III. Melléklet: Escondido (argentín táncdal).....	28
IV. Melléklet: Egy általános iskola 7. osztályos diákjaival készített fogalmazások	28
IV.1. Általános tagozat	29
IV.2. Zenei tagozat	32

1. Bevezetés

Az elmúlt évszázadok során sokan, sokféle úton közelítettek az éneklés kérdéséhez. Köztudott, hogy már a görögök is jól ismertek mindent, amit a modern kutatások ma tudományosan is alátámasztottak. Mégis, vajon nem nevezhető-e paradoxonnak, hogy bár tovább nőtt az éneklés pozitív hatásaival kapcsolatos bizonyítékok száma, mégis egyre nehezebb általános érvényt szerezni neki?

Kodály Zoltán hitt abban, hogy a zenei nevelésben részesült gyermekek életre szóló élményeket szereznek az éneklés által. Ugyanakkor azon elve, miszerint a “napi éneklés a napi torna mellett a gyermek testét, lelkét egyformán fejleszti”¹, nagy kihívás elé állítja mindazokat, akik a zenei nevelést valóban a Kodályi hagyományoknak megfelelően szeretnék átültetni a gyakorlatba.

2015 szeptemberében alakult meg a Mindennapos Éneklés Bizottsága, amely egy újfajta oktatási tervezet megalkotását tűzte ki célul. A tervezet igen sokrétű, az énekoktatás több területét célozza meg. Szóba került az iskolai kórusok próbaidejének védett időbe - tehát órarendbe – való beillesztése, az intézményi kórusok számának növelése, de az is, hogy az általános iskolák alsó tagozatában - ahol eddig a legtöbb intézményben a tanító tartotta az énekórákat – is csak szaktanár taníthatja a tantárgyat. A tervezet alapján a már meglévő kórusokat segítenék a fejlődésben, az újabbak megalakulását pedig pályázatok kiírásával támogatnák.²

¹ Szőnyi Erzsébet (1987): *Kodály Zoltán nevelési eszméi*. Tankönyvkiadó, Budapest. 15. oldal ²

Kormányzat (2015): *Megalakult a Mindennapos Éneklés Bizottsága*.

2. A magyar énekoktatás történetének áttekintése

Az énekoktatásunk az elmúlt száz évben gyökeres változásokon ment keresztül. Az 1900-as évek elejére jellemző elnémetesedett kultúra áthatotta az iskolákat is, a gyerekek a magyar zenei gyökerektől idegen német dalokat, indulókat énekelték. Nem volt nagyobb létszám mellett is jól használható, hatékony nevelési koncepció, amely mentén a zenei fejlesztés haladhatott volna. Hiányoztak a szaktanárok, a zenei nevelés a felsőbb társadalmi réteg kiváltsága volt, miközben a népiskolákban gyakran egyetlen tanító működött, nem megfelelő zenei képzettséggel. Ebből az állapotból próbált Kodály Zoltán és Bartók Béla kiutat keresni. Elsődleges cél a tanárképzés fellendítése volt. Ezzel egy időben megkezdődött az egységes, mindenkire érvényes, a magyar népzene dalanyagán nyugvó iskolai tananyag kidolgozása. A második világháború után a „Kodály-módszer” Ádám Jenő 1944-es Módszeres énekoktatás című művében körvonalazódott, amelyet kötelezővé tettek a már államosított iskolákban. Ezzel indult fejlődésnek az énekoktatás, amelynek mentén egyes pedagógusok látványos eredményeket értek el.

A Kodály-koncepció azonban sok olyan kérdést vetett fel, amely Kodály halálával megválaszolatlan maradt. Sok esetben a koncepció egyes részei az öncélú magamutogatás áldozataivá váltak. Bár a zenetagozatos iskolák egy időben igen magas színvonalon működtek, és sikeresen ültették át a Kodály által megfogalmazottakat a gyakorlatba, ezek az évek múltával elvesztették megbecsülésüket. Míg az ISME (International Society for Music Education) keretein belül a világ legkülönbözőbb országai ismerték meg, formálták a saját kultúrájuknak megfelelően és vezették be az iskolába a koncepciót, addig Kodály szülőhazájában egyre inkább csökkent az énekoktatás színvonala.²

A klasszikus zene mellett egyre nagyobb teret nyert a könnyűzene. A rádió és a lemezjátszók elterjedésével az emberek megismertek más műfajokat is. A világháború után felnövekvő generációk lázadása a zenei stílusokban is változásokat hozott. Különféle zenekarok, együttesek alakultak, ez a folyamat pedig a mai napig tart. Nehéz a sok újdonság között eligazodni, és főként az jelent problémát, hogy megmutassuk a gyerekeknek, mi értékes és mi nem.

² Bodnár Gábor, Erdős Ákos és Kabdebó Sándor (2015): *Ének-zenei ismeretek. Tananyag az ének-zenei kritériumvizsgálathoz*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 18. oldal

Ezért is van szükség zenei nevelésre. Bár a zenei anyanyelv megismerése, az általános műveltség kialakítása az elsődleges feladat, de az éneklés a gyermekek megfelelő testi, kognitív és szociális fejlődése szempontjából is kulcsfontosságú. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogyan lehet a mindennapos éneklést az alap – és középfokú oktatásba úgy integrálni, hogy sikerrel érvényesüljenek a Kodály által megfogalmazott alapelvek.

Ahhoz, hogy erre a kérdésre választ lehessen adni, először meg kell ismerni az éneklés egyénre gyakorolt hatását. Az alábbiakban azok az alapvető szempontok kerülnek

áttekintésre, amelyek a zenei nevelést kiemelten fontossá teszik:

- a szervezet fejlődése
- a szociális és emocionális fejlődés
- az iskolai teljesítményt befolyásoló tényezők.
-

3. Az éneklés egyénre gyakorolt hatásai

3.1. A szervezet fejlődésére gyakorolt hatások

3.1.1. A légzésfunkció

Az éneklés alapfeltétele a légzés, melynek elsődleges feladata, hogy biztosítsa a szervezet oxigénellátását. Azoknál az embereknél, akiknél jó a légzésfunkció, sokkal gyorsabban jutnak a sejtek oxigénhez, kevesebb belégzés alatt. Ezzel kapcsolatban az egyik kutatást Magyarországon a hatvanas évek elején készítették. Dr Eiben Ottó vezetésével két zenei tagozatos és két kontroll csoporton végeztek antropometriai vizsgálatokat. Egyértelműen kiderült, hogy a rendszeresen éneklő csoportoknál a légzésfunkció sokkal jobb, mint a nem éneklőknél, annak ellenére, hogy külön légző gyakorlatokat nem végeztek velük, csupán a szokványos énekes-mozgásos játékokat játszották.³

Minél több oxigént vesznek fel a sejtek, annál jobban funkcionálnak, beleértve az emésztőrendszert vagy az agyat. Mivel az éneklés közben megváltozik a légzés ritmusa, az illető egyfajta oxigénhiányos állapotba kerül, amit a

³ Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest. 53-56.oldal

szervezetnek kompenzálnia kell. A folyamat tehát ugyanúgy zajlik, mint egy kardioedzés alatt, és a végeredmény is hasonló: fejlődik az egyén állóképessége.⁴ Az pedig köztudott tény, hogy a jó állóképességű emberek ellenállóbbak a betegségekkel szemben, jobban viselik a fizikai terhelést. A megfelelő oxigénellátás pedig az agyműködésben is döntő fontosságú, hiszen a koncentráció, az összpontosítás ezzel párhuzamosan nő. Elmondható tehát, hogy a mindennapos éneklés már csak ezek miatt is örömdetes lenne, hiszen egy hosszú, fárasztó tanórákkal teli nap közben tíz-tizenöt percnyi gondtalan dalolás pozitívan hatna a fiatalokra.

3.1.2. Az immunrendszer

Fontos egészségvédelmi szempont az immunrendszer erőssége. Gyermekeknél ez a kérdés még szignifikánsabb, hiszen az ő szervezetük kevésbé ellenálló, mint a felnőtteké. Egy, 2003ban készített kutatás szerint az éneklés is szerepet játszhat az egészségmegőrzésben. A vizsgálat során egy héten keresztül 31 amatőr kórusénekesnél vizsgálták a nyálban az immunoglobulin A (IgA) szintjét a próba előtt és után. Ez a fehérjemolekula egy olyan antitest, amely „a nyálkahártyán fordul elő, a korai antibakteriális és antivirális védekezés része.”⁵ Elsődleges feladata annak megakadályozása, hogy a mikroorganizmusok átjuthassanak a nyálkahártyán.

Az egy órás foglalkozás végén a szervezet IgA szintje 19%-kal megnőtt. Érdekes ugyanakkor, hogy a kísérlet második részében, amikor a résztvevők csak hallgatták a korábban próbált zenét, az IgA szint minimális eltérést mutatott. A próbált, illetve meghallgatott zene minden esetben Mozart Requiemje volt. Kiemelendő, hogy pusztán a zenehallgatással a résztvevők lelkiállapotában negatív irányú változás állt be, míg az éneklés során ez a hatás pozitív volt.⁶ Ebből tehát az következik, hogy éneklés közben olyan, a lelkiállapotot kedvező irányba befolyásoló folyamatok indultak be, hogy az énekesek egy komor hangulatú mű ellenére boldogabbak lettek a próba végére. A pusztán zenehallgatás által azonban a résztvevők szervezetében hiányzott az a reakció, ami ellensúlyozta volna a negatív érzelmek kialakulását, így a hangulat az ellenkező irányba tolódott el. Mindezek alapján tehát azt mondhatjuk, hogy a

⁴ Dömötör Edit (2012): *Általános edzéselmélet*. Fitness Company Kft, Vác. 70-71. oldal

⁵ Beers, M. et al. (2009): *MSD orvosi kézikönyv*. Melania, Budapest. 1325. oldal

⁶ Kreutz, G. et al. (2004): Effects of Choir Singing or Listening on Secretory Immunoglobulin A, Cortisol, and Emotional State. *Journal of Behavioral Medicine*, 27.évf. 6.sz. 623-635. oldal

kedélyállapotot általában nem az énekelt zenemű jellege, hanem maga az éneklés ténye befolyásolja.

3.1.3. A kortizol-szint

Az IgA szint növekedése mellett jelentős adat még a kortizol-szint csökkenése is. A kortizol a köztudatban „stresszhormonként” ismert, mert akkor termelődik nagyobb mennyiség a szervezetben, amikor az valamilyen stressz-szituációba kerül. A mellékvesekéreg által termelt hormon „a fehérjeszabályozásra hat, serkenti a máj cukorképződését, és emeli a vércukorszintet”⁷ (Fazekas, 2002) Elsődleges szerepe van a “nehéz helyzetek” feldolgozásában, azonban a túlzott mennyiség termelődése nem kívánatos jelenség. Ha a szervezetet érő stresszhelyzetek állandósulnak, úgy folyamatos kortizoltermelésre van szükség, amely súlyos esetben akár különféle betegségek kialakulásához is vezethet. A vizsgálat kimutatta, hogy az énekkari próbák után a kortizol-szint csökkent. Megjegyzendő, hogy Beck és munkatársai nemcsak a próbák, hanem az előadások

alkalmával is végeztek kortizol-szint mérést, és az eredmények alapján a fellépések pont az ellenkező hatást váltják ki ennél a hormonnál.⁸ Ebből következik, hogy a szervezetre gyakorolt stressz csökkentésében elsősorban a kötetlen, magáért az éneklés örömeért végzett tevékenység játszik fontos szerepet. Ha tehát az a cél, hogy az énekléssel a tanulók valóban képesek legyenek ellensúlyozni az iskolai feszültséget, akkor kerülni kell mindenfajta erőszakos ráhatást, melynek során a gyermekek úgy érzik, meg kell felelniük másoknak.

3.1.4. A magas vérnyomás

A magas vérnyomást elsősorban az idősebb generációval kapcsolatban szokás emlegetni, ugyanakkor évről évre nő azon fiatalok, gyerekek száma is, akiknél a normálisnál magasabb értéket mérnek. Fontos eredményre vezetett azonban a svéd kutató, Dr. Bjorn Vickhoff vizsgálata, melynek során sikerült kimutatni, hogy a csoportosan éneklő emberek szívverése a próbafolyamat során

⁷ Fazekas, G. et al V. (2002): *Biológia II.* Scolar, Budapest. 102. oldal

⁸ Beck, R. et al. (2000): Choral Singing, Performance Perception, and Immune System Changes in Salivary

Immunoglobulin A and Cortisol. *Music Perception: An Interdisciplinary Journal* 18. évf. 1. sz. 87-106. oldal

szinkronba kerül egymással. Az eredmények azt is mutatták, hogy a kóruséneklés során nemcsak a dallam és a szöveg került összhangba, de a közös produkció mindezzel összehozta a szívfrekvencia-variabilitást és a légzést. Utóbbira érdemes külön kitérni, mert az optimális esetben alkalmazott mélylégzés esetében Vickhoff állítása szerint „hasznos a jelenség, mint a jóga-légzésnél, márpedig annak hatása hosszútávon bizonyítottan csökkenti a magas vérnyomást.”⁹

3.1.5. Időskori megbetegedések

Lényeges az időskori problémák kezelésének kérdése is. Igaz ugyan, hogy az iskolás gyerekek hétköznapijaiban ez nem merül fel, de a mindennapos éneklés hosszú távú hatásaként mindenképpen figyelmet igényel.

Közismert betegség a demencia, más néven elbutulás. Alapvetően idős korban fordul elő, kialakulásának kockázata az évek előrehaladtával egyre nő. Fontos leszögezni, hogy nem egy konkrét betegség, hanem mindazon mentális elváltozások gyűjtőneve, amelyek a betegnél az észlelés, emlékezet sorvadását okozzák.

Az éneklés hatása itt sem elhanyagolható. Mind a testi tünetek, mind a szociális kapcsolatok minőségének javulásában komoly szerepe lehet a kórusban éneklésnek. Osman, Tischler és Schneider kutatása, kis létszámú csoportja ellenére nagyon biztató eredményeket tudott felmutatni. 10 beteg-ápoló páros vett részt a csoportos éneklésben. A viselkedés, az élethez való általános hozzáállás mind-mind pozitív irányú fejlődést mutatott az énekes próbák végére. A betegek az őket ápoló családtagokkal, illetve egymással is szorosabb kapcsolatba kerültek. Egyes ápoló rokonok arról számoltak be, hogy a beszélgetés, amelyet a beteggel folytattak, sokkal tartalmasabbnak bizonyult, és „nem korlátozódott csupán orvosi szempontokra”¹⁰. A korábbiakban említett stressz-szint, valamint a depresszió is csökkent, az endorfin-szint növekedésnek

⁹ Vickhoff, B. et al (2013): Music structure determines heart rate variability of singers. *Frontiers in Psychology*, 2013.évf. 4.sz. 334.cikk

¹⁰ Osman, S., Tischler, V. és Schneider, J. (2016): ‘Singing for the Brain’: A qualitative study exploring the health and well-being benefits of singing for people with dementia and their carers. *Dementia*, 15.évf. 6.sz.

¹¹ -1339.oldal

indult. Ezen emocionális változások az egészséges embereknél is megfigyelhetők.

3.2. A szociális életre és a társas kapcsolatokra gyakorolt hatás

A szociális élet minősége köztudottan nagyon fontos az egészséges életvitel szempontjából. Kodály Zoltán nem véletlenül tartotta fontosnak a kóruséneklést. A közösségteremtő erőt, a magasabb célért való együttes “küzdelmet” a közös éneklés egyik legfontosabb részeként tartotta számon. Az utóbbi években készült kutatások orvosi szempontból is megerősítették ezen megállapítást. Érdemes megemlíteni Grunter Kreutz kapcsolódó tanulmányát, amelyben a hormonvizsgálat során a már említett kortizol-szint mellett az oxitocin változását is vizsgálták. Az oxitocin alapvetően az „agyalapi mirigy hátsó lebenyében termelődő méhösszehúzódot kiváltó hormon”¹². Az anya-gyermek kapcsolatra, tágabb értelemben az emberek közti kötődésre van komoly kihatással. Minél erősebb az érzelmi kötelék két ember között, annál több oxitocin szabadul fel a szervezetben. A kutatásban részt vevőknél a vizsgált szint egyénenként eltérő mértékben, de szignifikánsan nőtt az éneklés után.¹³ Ez azért is érdekes, mert ugyanez a folyamat zajlik le például két szerelmes ember között, vagy a bensőséges anya-gyermek kapcsolat során. A kóruséneklés tehát erőteljesebb kapcsolat kialakítására lehet képes a tagok között.

3.3. A transzferhatás

Az éneklés transzferhatására már Kodály is felhívta a figyelmet. Az anyanyelv és az olvasási készség kialakulásában fontos szerepet tölt be a kisgyermekkorban kezdődő zenei nevelés. A népdalok, a tanult énekek szövege nemcsak a szókincset bővíti, de a helyes és szép kiejtésre is nevel.

Az olvasás elsajátításakor előfeltétel, hogy a beszédhanghallás elég fejlett legyen. Megfigyelték, hogy a zenei képzés és a fonématudatosság között erős kapcsolat áll fenn.¹⁴ Tehát azoknak a kisgyerekeknek fejlettebb volt a fonématudatossága, akiknél már elkezdtek az alapvető zenei készségek

¹² Fazekas, G. et al V. (2002): *Biológia II.* Scolar, Budapest. 72. oldal

¹³ Gunter Kreutz (2014): Does Singing Facilitate Social Bonding? *Music and Medicine*, 6. évf. 2.sz. (absztrakt) ¹⁴ Janurik Márta (2008): A zenei képességek szerepe az olvasás elsajátításában. *Magyar Pedagógia*, 108. évf. 4.

sz. 289–317. oldal

kialakítását. Tehát a zenei képzés előtérbe helyezése jobb olvasási készségek kialakulásához vezet. Az olvasás minősége kihat a szövegértési készségre is, mert „a lassú és bizonytalan dekódolás, a gyenge olvasástechnika óriási terhet ró mind a figyelem, mind a memória mind a gondolkodás folyamataira olvasás közben. A figyelem jelentős részét leköti a kiolvasás, így kevésbé tud az olvasó a jelentésre összpontosítani.”¹⁴ Ha tehát a szövegértés javítása a cél, akkor az olvasási készséget kell fejleszteni, ebben pedig a zenei nevelésnek fontos szerep jut. A jobb beszédhanghallás miatt a fejlettebb zenei hallású emberek az idegen nyelvek hangkészletét is könnyebben elsajátítják, így kiejtésük szebb lesz, hanglejtésük természetesebb.¹⁵

A zenei csoportok helyesírása és matematikai teljesítménye felülmúlja a nem éneklő társaikét, a megoldási folyamat gyorsabb. Szintén jobb a megfigyelő- és emlékezőképességük.¹⁶ Megjegyzendő, hogy a fent említett a vizsgálatok alapvetően kisiskolás gyermekek körében készültek, ahol a zenei képzés még csak egy-két évet ölelt fel. Ugyanakkor látható, hogy a rendszeres éneklés már ebben a korban is milyen komoly hatással van a gyermek értelmi fejlődésére. Ha a zenei képzés tovább folytatódik, akkor az ének tagozatos gyerek hat-nyolc év múlva hatalmas előnyre tesz szert a tantárgyi készségek területén is.

4. A mindennapos éneklés kérdése

A fenti kutatások tükrében világossá válik, hogy az éneklés olyan összetett fizikai és pszichológiai hatásokat idéz elő, amelynek értéke majdhogynem felbecsülhetetlen. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a testi problémák megoldása mellett a lelkiállapot javítása is ugyanolyan fontos az egészségmegőrzés és a jó közérzet szempontjából. Ezt a kóruséneklés szintén pozitívan tudja befolyásolni. Egyre több kutatás bizonyítja azt is, hogy a manapság oly gyakran előforduló civilizációs betegségek kialakulása (pl. rák) a lelkiállapottal komoly összefüggést mutat, amely a rendszeres és jó hangulatú énekléssel pozitív irányba befolyásolható. Bár nem ez az egyetlen jótékony tevékenység a fizikai és mentális egészségmegőrzésre, hiszen a jó hangulat és a

¹⁴ Tóth Beatrix (2018): *A szövegértés fejlesztésének elmélete és gyakorlata*. 3. oldal

¹⁵ Zeromskaité, I. (2014): The potencial Role of Music in second Language Learning: A Review Article. *Journal of European Psychology Students*, 5.évf. 3.sz. 78-88. oldal

¹⁶ Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest. 77-102. oldal

szociális kapcsolatok kialakítására számtalan más lehetőség is van, de ennek ellenére ezek a kutatási lehetőségek elgondolkodtatóak lehetnek mindazok számára, akik az éneklést eddig lényegtelennek tartották az iskolai életben.

Leszögezhetjük tehát, hogy a mindennapos éneklés bevezetése igen pozitív oktatáspolitikai döntés lenne. Már csak azért is, mert így áthidalhatóvá válna az a szakadék, amely az általános tantervű és a zenei tagozatos osztályok közt van. Olyan magas szintű zenei fejlettséget természetesen ez nem adhat, de talán elegendőt ahhoz, hogy a gyerekek megszeressék az éneklést, gátlásaik feloldódjanak, és akár felnőttkorukban igényük legyen a kóruséneklésre vagy koncertlátogatásra, mint szabadidős tevékenységre.

Jelenleg azonban a mindennapos éneklés tervezete komoly korlátokba ütközik. Az első fontos problémának a társadalmi megítélést látom. Sok a tájékozatlan, közömbös, vagy rossz élményeket szerzett ember, aki nem tartja lényegesnek az éneklést. Sokszor a saját gyermekének is ezt a szemléletet közvetíti. Nagyon sok családban a klasszikus zene hallgatása egyáltalán nem, vagy csak kevésbé jellemző. A kamaszok a kortársaik ízlését követik, a divatos mai stílusok hallgatása mellett pedig nemhogy nem nyer teret a klasszikus zene, de sok esetben a tizenévesek körében még kellemetlennek, "cikinek" is számít, ha valaki szereti ezt az irányzatot.

A háború után felnőtt generációk körében elterjedtebb volt a könnyűzene. A hetvenes, nyolcvanas évek gyermekei úgy élték meg a művészeti nevelés visszaszorulását, hogy az olcsó tömegzene egyre inkább áthatotta a mindennapjaikat. Az értékes és értéktelen összemosódott, sok esetben hiányoztak azok az emberek, akik biztos ítélőképességgel tudták a gyerekeket a helyes irányba vezetni. Ez a folyamat a mai napig is tart, így ezt addig kellene megállítani és visszafordítani, amíg azok tanárok, valamint zenei nagyságok, akik másfajta értékrendben nőttek fel és művelődtek, aktívan részt tudnak venni a fejlesztésben.

Másik problémát a diákok leterheltsége jelenti. Érthető, ha a szülők nem értenek egyet a mindennapos énekléssel, ha az elveszi a diákok így is szűkös szabadidejét. Mivel a tervezet előterjesztésekor világosan leszögezték, hogy ez nem járna óraszám növekedéssel, kérdés, hogyan valósulhat meg.

5. A mindennapos éneklés lehetőségei az iskolában

Milyen lehetőségek vannak és mikor? Véleményem szerint három alapvető irányt lehet elkülöníteni. Egyrészt fontos az énekórákon történő munka ének centrikussá tétele. Másrészt szót kell ejteni az iskolai kórusok működéséről. Mindemellett pedig vannak olyan általános módszerek, amelyek iskolai szinten bevezethetők lennének.

Ennek kapcsán megemlíthető, a mindennapos éneklés bevezetése két oldalról lenne igazán hatékony. Nagyon fontos lenne, ha alulról építkezve, az alsó tagozatos képzés átdolgozásával újra meg lehetne teremteni az alapokat a Kodályi hagyományok visszaállításához. Vekerdy Tamás szavaival élve: „A régi magyar iskolában azt mondták a tanároknak: itt vannak a gyerekek, négy-hat év alatt tanítsd meg őket stabilan írni-olvasni! Közben menjetek le a patakpartra, mert ez volt a környezetismeret. Játsszatok, futkározzatok, énekeljetek...” Ha az alsó tagozatban csupán a három legfontosabb alapkészség volna a tananyag, az írás, olvasás, számolás, akkor emellett rengeteg idő maradna a kicsik érdeklődésének megfelelő témákra is: kötetlen játék, rajzolás, rengeteg éneklés, mozgás. Ha megszűnne a tantárgyi követelmények keltette szorongás, akkor a gyerekek szívesebben énekelnének, és már az iskola első négy évében olyan erőteljesen áthatná az életüket a zene, hogy arra a későbbiek folyamán a felső tagozat és a gimnázium hatékonyan építhetne. Hangsúlyozandó, hogy nem operaénekeseket, szólista zenészeket kell nevelni, hanem zeneértő - és élvező, egészséges lelkű embereket.

Ezzel párhuzamosan azonban nem szabad elfeledkezni az idősebbekről sem. Kodály igen jó érzékkel ismerte fel, hogy a gyermek hat és tizenhat éves kora között a legfogékonyabb. Bár a felnőttek ízlését is lehet befolyásolni, de nem könnyű. A berögzült, kialakult szokások később már csak nehezen javíthatóak, alakíthatóak. Ezért nem hagyhatjuk figyelmen kívül a felső tagozatos vagy a gimnáziumi korosztályt sem. Az általános, iskolai szinten alkalmazható megoldások az ő esetükben áthidalhatják azt az öt-tíz évet, amíg a már énekelve nevelt kis elsősökből nagy középiskolások lesznek.

5.1. Az énekóra

Kiindulópontként nagyon fontos, hogy az énekórákon milyen hatások érik a diákokat. Az, hogy esetleg érdekli-e az iskolai énekkar, vagy később más kórusok, sokszor csak azon múlik, hogy az iskolai énekoktatás mennyire élvezetes. Felvetődik, hogy más módon kell-e hozzáállni a tagozatos és nem tagozatos osztályok zenei neveléséhez. A módszerek és az eszközök változhatnak, de a cél nem. Akkor valósulhat meg Kodály elképzelése, hogy a „zene mindenkié”, ha a közös munkában a gyerekek képességükre való tekintet nélkül egyformán vehetnek részt. Mindenkit ugyanúgy megillet, hogy részesüljön a Szép megismerésében, még akkor is, ha nincs jó hangja vagy hallása. A pedagógiai munka csak akkor lehet sikeres, ha képesek vagyunk elérni, hogy örömet lelje a munkában. Ez persze nem jelenti azt, hogy nincs lehetőség a differenciálásra, de ezt nem szabad a gyerekekkel éreztetni. Az esetleges tehetségek továbbfejlesztéséről a szülőket kell tájékoztatni.

„A zenei műveltséghez a zenei írás-olvasáson keresztül vezet az út” - írja Kodály.¹⁷ Ez azonban nem arra utal, hogy az énekóra elsődleges feladata a kottaolvasás megtanítása lenne. Azért járjon a gyerek énekórára, hogy jó élményeket szerezzen. Minden feladat, minden új ismeret élvezetes kell, hogy legyen, csak így lehet a magasabb művészetek felé irányítani a gyermekeket.

Természetesen az is fontos, hogy az évek során a tanulók megtanuljanak tájékozódni a kottában, hiszen ezáltal tudnak egyre mélyebbre tekinteni a zene világába. Ugyanakkor a zenei írás és olvasás csupán egy eszköz, de nem cél az énekórán. Ahhoz, hogy ezt, és még sok más készséget elérjenek, rengeteg gyakorlásra van szükség, ami azonban nem mehet az élmény rovására. Készségfejlesztés szempontjából célszerű lenne például olyan módszereket bevezetni az órán, amelyekkel játékosan, könnyedén tanulhatnak a gyerekek. Jól alkalmazhatóak például Sári László¹⁹ vagy Fekete Anikó¹⁸ gyakorlatai. Ezek olyan, nagyobb létszám mellett is hasznosítható feladatok, amelyek a hagyományostól eltérően, hatékonyan segítik a ritmikai vagy intonációs készségek kialakulását. Mind általános, mind pedig középiskolában is

¹⁷ Bodnár Gábor, Erdős Ákos és Kabdebó Sándor (2015): *Ének-zenei ismeretek. Tananyag az ének-zenei kritériumvizsgálathoz*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 21. oldal ¹⁹ Sári László (n.d.): *KREATÍV ZENEI GYAKORLATOK*.

¹⁸ Fekete Anikó (2016): *Énekelni együtt jó! Aktivitás Alapítvány*, Budapest.

hatékonyak. A gyerekek kihívást láthatnak bennük, felkelthetik az érdeklődésüket, miközben fejlesztik a kreativitást és a fantáziát, illetve önálló tevékenységre is nevelnek.

5.1.1. A népdalok kérdése

Az énekórán folyó munka alapját a népdalok képezik. Ez nagyon fontos a zenei anyanyelv megismerése, a nemzeti öntudat kialakítása, a tradicionális értékek megismerése miatt.

Vannak azonban népdalok, amelyeket a mai napig annyit énekelnek, hogy már elvesztették a varázsukat. Mások érthetetlenek a gyerekek számára, mert már nem tudják összekapcsolni a népdalok világát a sajátjukkal. Manapság az irodalom terén is hasonló problémák mutatkoznak: a gyerekek nem szeretik a klasszikus olvasmányokat, mert tartalmuk, stílusuk és nyelvezetük gyakran nem koherens a hétköznapi életükkel. Ezért lényeges lenne, hogy az énekórán énekelt dalok minden esetben kerüljenek magyarázatra. Korosztálytól függően más és más oldalról kell megközelíteni a népdalok témáját. Kisebbekkel el lehet játszani.

Véleményem szerint célravezetőbb, ha valamivel kevesebb dalt ismernek meg, de azokat örömmel éneklük, a tartalmukkal pedig tisztában vannak. Ezáltal nemcsak szókincsük bővíthető, fantáziájuk fejleszthető, de történelmi gyökereiket is jobban megértik. Tehát a népdaléneklés akkor lehet igazán eredményes a mindennapos éneklés keretein belül, ha minden dal a gyerekek életkorának megfelelően tartalmat nyer, máskülönben céltalanná válik.

Az sem jó megoldás azonban, ha csak népdalokból áll az énekóra. Az énektanár feladata és felelőssége, hogy a mindennapos éneklés keretein belül olyan művek is megismerésre kerüljenek az énekórán, amelyek nem képezik a tananyag szerves részét. Rengeteg egyszerű kánon, könnyen megtanulható mű áll rendelkezésre. Ezek színesíthetik az óra felépítését, bővítik a gyermek dalkincsét, felkelthetik az érdeklődésüket. Sosem lehet tudni, melyik diákot melyik dallal sikerül közelebb hozni a zenéhez. Ezért nem tartható fontosabbnak az éneklésnél a zenetörténeti vagy zeneelméleti anyag. Lehet, hogy időbe telik a több dal megtanítása, de az elméleti anyagot még mindig könnyebb pótolni, mint meghozni a kedvet az énekléshez.

5.1.2. A közös dalkincs

A mindennapos éneklés nagy kérdése, hogy milyen dalkincset alakítsunk ki az énekóra keretein belül, amelyek megérintik a gyerekeket. Milyen műveket lehet bevonni az oktatásba? A magától értetődő válasz az lenne, hogy amit a gyermek kedvel, szívesen énekel. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy csak az általuk kedvelt, mai stílusokból válogathatunk, de azt sem, hogy dogmatikusan csak egyetlen műfajt mutatunk nekik. Ezen a téren több szempontot is meg kell vizsgálni. Az életkor, hangi adottság mind-mind meghatározó, de ezen a ponton az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a tanár milyen típusú iskolában tanít. Zenei tagozaton, ahol a képzés magasabb szintre juttatja a sokszor eleve jobb készségekkel rendelkező gyerekeket, akár nehezebb, két-háromszólamú művek is megtanulhatóak órai kereteken belül. Normál tagozaton az egyszólamú vagy kánonban előadható dalanyag a megfelelőbb, bár ez függ az adott osztály képességeitől is.

5.1.3. A dalkincs és a diákok zenei ízlésének összefüggése

Az éneklési kedv attól is függ, hogy az énekórán tárgyalt zenék milyen hatást gyakorolnak a diákokra, így például nem feltétlenül jó az, ha az énektanár mindig kronológiai sorrendben halad. A bécsi klasszika, vagy a barokk egyes művei nem jelentenek annyira távoli világot egy ötödikesnek sem, mint a tankönyvben először tárgyalt gregorián. A reneszánsz egyházi művek sokszor még a zeneértőknek is nehezebben érthetőek, mint pl. a romantikus Verdi operák kórusai. Ezért jó lenne, ha a tanulók zenei ízlése téma lenne az énekórán. Ez alapján kellene eldönteni, mely művekkel kezdhető el a klasszikus zenei műveltség kiépítése. Ha az osztály nagy része gyakran jár koncertekre vagy operába, akkor nem az lesz az elsődleges feladat, hogy megismertessék őket a klasszikus zenével, hanem hogy bővítsék ismereteiket. Ellenkező esetben azonban a könnyebben befogadható művektől indulva egyszerűbb eljutni a nehezen megérthető zenei anyagig.

Ezek alapján belátható, hogy mennyire fontos megismerni a diákok zenei érdeklődését. Nem szégyen az sem, ha a tanár kér útmutatást a diákjaitól a könnyűzene terén. Csak akkor tud hitelesen fellépni, ha nem ragaszkodik kizárólagosan a saját maga által képviselt stílushoz. Elsőként tehát az lenne lényeges, hogy a szaktanár folyamatosan ismerkedjen más zenékkal, hallgasson minden stílusból, ismerje meg őket, alkosson véleményt. Nem lehet a gyerekek

szemléletét más irányba terelni, ha a tanár nem ismeri mindazt, amit ők hallgatnak, ha nem tud beszélni róla. A diák jogosan mondhatja, hogy nem érdekli a tanár által mutatott klasszikus zene, ha a tanár sem tartja lényegesnek, mit és miért hallgat ő.

Kérdés persze, nem azért zárkózik-e be az énektanár, mert ő maga nem tud eligazodni a stílusok, irányzatok között. Előfordulhat, hogy fél, hogy az általánosan elfogadott ellen kellene beszélnie? Esetleg nem képes önmaga végiggondolni, hogy mi az értékes, és emellett érvelni? Kodály elve, miszerint a gyerekek csak az értékeset lehet megmutatni, akkor szerez majd érvényt, ha az énektanárok is el tudják dönteni, számukra vagy a világ számára mi az értékes. Egy zene lehet jó vagy rossz, értékes és értéktelen. Fontos kérdés, hogy a zenetörténet összes alkotása, minden stílust beleértve, hogyan írható be ezekbe a kategóriákba. Tudható-e bizonyosan, hogy mi az értékes, akár tanárként is? El lehet-e dönteni, mi az, amit a gyerekek feltétlenül ismernie kell és mi az, amit nem? Vajon képesek lehetnek-e a jövő énektanárai ezt a kérdést önállóan megvitatni?

5.1.4. Egyéb lehetőségek az énekóra keretein belül

Az énekóra keretein belül adódhat lehetőség arra, hogy az osztály és a tantó tanár kölcsönösen tanuljon egymástól. (Ebben az esetben elsősorban a felső tagozat legidősebbjeire, illetve gimnáziumi korosztályra gondolok) Miközben a gyerekekkel megismertetjük a régebbi korok zenéjét, kapcsoljuk össze a mai stílusokkal is. Célravezetőnek tartanám, ha egy osztály megismerésekor az énektanár érdeklődne az iránt, hogy otthon milyen stílusokkal foglalkoznak a gyerekek. Összefoglalhatnák ezt akár egy rövid, tíz-tizenöt mondatos kis esszében. Ezzel nemcsak az érvelési készségük fejlődne, hanem kiderülhet, mit tartanak fontosnak a zenében, Hosszútávon tudatosabbak lennének a zeneválasztásban is. Ezzel kapcsolatosan hozzá kell tennem, hogy egyszer én is írtam ilyet két hetedikes osztállyal. Meglepő volt, hogy nagyon sok gyerek nem tudta világosan megfogalmazni mit hallgat, és azt sem, hogy miért. A probléma abban áll, hogy addig, amíg ők maguk sem tudják erre a választ, addig sokkal inkább ki vannak téve a veszélynek, hogy konformitásból elfogadnak minden, mások által mutatott zenét, véleményalkotás nélkül.

Bár kreativitást, és igen széles ismeretet követel meg a tanártól, de kiindulási pontnak érdekes lehet, hogyha az óra keretein belül összehasonlít klasszikus és

könnyűzenei példákat. Valahogy mindig feledésbe merül, hogy a könnyűzene is a klasszikusból származik. Ha az énektanár megfigyeltet például egy Mozart-szimfóniát vagy egy a rock dalt, kiderülhet, hogy a harmóniavilág nem sokban tér el. A rock természetesen kevesebb akkordot használ, Mozart harmonizálása színesebb, gazdagabb. Az egyikben basszusgitár van, a másikban hegedű. De mindkettő egy dologra szolgál: kifejezni valamit, amit nem lehet szavakba önteni. A heavy metal, a beatzene mögött a lázadás áll, Beethoven 9. szimfóniájában pedig a szellem nagysága, az öröm, az összetartozás. Mégis miért nem fogadják el a metált értékes zeneként, míg Beethovent igen? A diákoknak maguknak kell megfogalmazni a választ erre, mert a készen kapott, rájuk erőltetett szemlélet sosem fogja igazán meggyőzni őket.

Felső tagozatban vagy gimnáziumban, ahol egyes zenefogyasztási szokások már berögzültek, megoldás lehet például, ha egy-egy diákok által választott zene kerül bemutatásra az órán. Jobb képességű gyerekek vagy osztályok akár fel is dolgozhatnak őket. Tanári segítséggel, egyszerű hangzatokkal harmonizálhatnak is könnyűzenei műveket, amelyeket aztán közösen előadhatnak. Minden osztályba jár egy-egy olyan tanuló, aki hangszeren játszik. Olyan együttes produkciókat tudnának létrehozni, amely során nemcsak rengeteget tanulhatnak, hanem közelebb kerülne hozzájuk a klasszikus zene hangzásvilága. A tizenévesek, ha esélyük van kibontakozni, ilyen téren nagyon kreatívak. Nem biztos, hogy félni kell attól, hogy az énekóra a könnyűzene felől kerüljön megközelítésre. Ha sikerül kapcsolódási pontokat találni, ha az önálló munka, a produktivitás előtérbe kerül, akkor nem jelent gondot a klasszikus zene széleskörű megismerése.

Kreatív, szorgalmi feladatnak feladható kihívás lehet az is, hogy egyes, tankönyvben tárgyalt szemelvényekre írjanak szöveget a gyerekek, amelyet majd a következő órán megtanulnak osztályszinten. Ez fejleszti a ritmusérzékét, a szókincset, ha csoportban készülnek, akkor a kooperációt. Miközben folyamatosan analizálják az adott szemelvény hangulatát, érzelmi világát, szerkezetét.

Amennyire az idő engedi, hatékony lehet olyan énekórákat is beiktatni, ahol a diákok egész órán csak énekelnek. Ehhez persze kell egy, már előzetesen kialakított dalkincs. Be lehetne vonni különféle, akár otthon előállítható ritmushangszereket, de zenét tanuló diákok is kísérhetnek más hangszereken.

Érdekes lenne az is, ha egy-egy alkalommal, óracserével különböző osztályok közös énekórákat tartanának. Ezeken az eseményeken nagyobb szabású, különlegesebb műveket is meg lehet tanulni.

Miért fontos ez a mindennapos éneklés szempontjából? Mert a dalkincs kialakítása, az értékes zene megszerettetése ezen a szinten kezdődik el. Nem énekel majd szívesen az a gyerek, aki nem érzi magáénak az adott dalt, aki nem érti, miért kell megismernie a klasszikus zenét. Az énekórán tanult népdalok jó alapot teremtenek a zenei ismereteknek, de az óra részét kell, hogy képezzék a dallamos, könnyen énekelhető zenei szemelvények is. Többszólamú éneklés terén még gyengébb képességű csoportnál is jó lehetőséget rejtenek magukban az úgynevezett quodlibetek. Az egymástól független, de zeneileg jól illeszkedő népdalok kiválasztása kizárólag az énektanár fantáziáján múlik, ugyanakkor találhatunk már mások által összeillesztett dallamokat is. Itt példaként megemlíthető Kodály: Mátrai képek című vegyeskari műve, melynek harmadik nagy egységében a „Két tyúkom tavali” illetve az „Apczon lakom keress meg” kezdetű népdalok énekelendők egyszerre.

Hasonlóan hasznos minden olyan dal, amelyhez lehet tercpár huzamban énekelni. Bár a tiszta intonáció tudatosságát gyengíti, a hangszerkíséret gazdagítja a hangzást, hozzásegítve a gyerekeket a magabiztosabb énekléshez.

5.2. Az énektanár, a zene kulcsa

Röviden szót kell ejteni az énektanárról, mint gyerekek elé kerülő példáról is. A mindennapos éneklés hatékonysága és élményszerűsége minden esetben az énektanár jellemén és az órai viselkedésén múlik. Ha egy énekóra unalmas és száraz, túlságosan diktatórikus, ha a tanár túl rigorózus és nem tud jó hangulatú, oldott légkört teremteni, esetleg a tudása nem megfelelő, akkor a legkreatívabb ötlet, a legszebb zene, és végső soron majd az énekkar sem lesz vonzó. A tanár személyének tehát emberi és szakmai szempontból is kifogástalannak kell lennie, példaként kell a gyerekek előtt állnia ahhoz, hogy vonzani tudja a lehetséges kórustagokat. Nem véletlen, hogy Kodály a megoldást a tanárképzés megerősítésében látta¹⁹. Ha nincs jó énektanár, aki megfelelő módon irányítja az iskola zenei életét, akkor a mindennapos éneklés megvalósítása csupán illúzió marad.

¹⁹ Szönyi Erzsébet (1987): *Kodály Zoltán nevelési eszméi*. Tankönyvkiadó, Budapest. 15. oldal

Fel kell hívni a figyelmet egy másik problémára is. Sajnos, bár sok esetben a kis elsős gyerek még ösztönösen, vidáman énekel, a környezete hatására gyakran alábbhagy a kedve. Van, amikor a szülő inti le, mert nem szép a hangja, vagy az iskolában az énektanár. Mindkét eset figyelmet igényel. Az énektanárnak fel kell ismernie, ha ilyen diákkal találkozik és az esetleges szorongást fel kell oldania. Az éneklés kisiskolás korban teljesen ösztönös, ezért igényel odafigyelést az a kicsi, aki nem szeret, vagy nem akar részt venni a közös dalolásban. Lelki problémát is jelezhet az alábbhagyó éneklési kedv, így a szülőkkel való kommunikáció nagyon fontos. A pedagógusnak meg kell értetnie velük, hogy a rossz hangú gyereket is hagyni kell énekelni, mert a rossz énektechnikát, az intonációs készséget lehet fejleszteni iskolai keretek között, de az otthon felépült gátlásokat nem biztos, hogy le lehet küzdeni.

Azt már minősíteni sem lehet, amikor maga az énektanár mond ilyet a gyerekeknek. Van olyan, akiben egy ilyen mondat egész életre szóló ellenérzést alakít ki, ezért a tanító tanárnak hatalmas a felelőssége. Az éneklés érzékeny terület, egyrészt, mert adottság, másrészt mert belülről fakad. Az, hogy ki milyen mértékben tehetséges, lehet egy kérdés a pedagógusnak, de nem szabad, hogy ezt éreztesse a gyerekekkel. A kevésbé ügyeseket is lehet fejleszteni, sőt kell is, hogy ne érezze magát senki kizárva. Egy, általános iskolások körében készített kérdőívből kiderül, hogy a gyerekek nagy része, aki nem támogatta a mindennapos éneklést, azért mondta ezt, mert szerinte „nincs jó/szép hangja” vagy „ciki lenne a többiek előtt”.²⁰ Ha azt akarjuk, hogy a zene valóban legyen mindenkié, akkor az énekkészség alapján nem szabadna differenciálni, sőt, a tehetséges társakat is rá kell venni, hogy segítsenek azoknak, akiknek ez nehezebben megy.

Ebből a szempontból öröndetes lenne, ha az énekórán eltörölnék az ötfokozatú osztályzást. Főleg alsó tagozatban, ahol még nincs számonkérhető zenetörténeti anyag, a jegy csak gátolja az éneklés ösztönösségét. Azt is gyakran látni, hogy a diákok az osztály előtt felelnek a tanult népdalokból. Felső tagozatban vagy gimnáziumban ez még rosszabb, főleg a mutáló fiúk esetén. A kamaszok egyébként is érzékenyek a folyamatos testi és lelki változások miatt, egyegy

²⁰ Pintér Tünde Kornélia (2017): A zenei nevelés megítélése az általános iskolás tanulók körében. *Parlando*, 2017. 5.sz.

ilyen rossz élmény teljesen elveheti az éneklési kedvet, főleg egy kevésbé jó osztályközösség esetén. A mindennapos éneklés tervezetének tehát a fő célja, hogy megőrizze a gyerekek spontaneitását az éneklést illetően, ne elvegye, hanem minél jobban meg hozza a kedvét a további munkára. Azoknál pedig, akiknél már kialakultak a gátlások, azt szép lassan le kell bontani. Hangsúlyozandó, hogy a gyermeki lelkesedést sokkal könnyebb megőrizni, mint újra meg hozni, így tehát az énektanárok felelőssége, tudása és hozzáállása a legfontosabb.

5.3. Az iskolai kórus

Egy iskola művészeti élete szempontjából nagyon fontos, hogy a lehetőségekhez mérten magas színvonalú kórus működjön. Gyakran találkozni azzal a problémával, hogy a tanulóknak nincs idejük további különórákra. Ennek érdekében a mindennapos éneklés tervezetének egyik pontja, hogy az intézményi kórusok működése védett időbe kerüljön. Ez azt jelenti, hogy órarendbe beillesztve tudnának próbálni, így a diákoknak nem jelentene tanórákon kívüli időtöltést. Ez valóban nagyban segítené a munkát, ugyanakkor vannak intézmények, ahol ez most is így van, de még ennek ellenére sem elég vonzó az énekkar. Sok esetben a diákok kigúnyolják a kórusban éneklő társaikat, a fellépések alkalmával pedig kinevetik őket. Ez súlyos gond, főképp, ha az énekkarba járó egyén amúgy is

önbizalomhiánnyal küzd. Az énektanár feladata lenne tehát, hogy az iskolai énekkart olyan színvonalon működtesse, hogy a diákoknak elismerést jelentsen, ha ott énekelhetnek.

5.3.1 A repertoár kiválasztása

A repertoár kialakítása a leglényegesebb kérdés. Egy újonnan alakuló iskolai kórus repertoárjának összeállítása még nehezebb feladat, mint a jól kvalifikált amatőr kórusok műsor választása. A klasszikus repertoárból kiindulva alsó tagozaton a legjobb alapot valóban Kodály egyeneműkari kötetének egyszerűbb darabjai vagy Bartók, Kocsár gyermekkari művei adják, ahol a játékos kánonok, kisállatokról szóló történetek, igényes szövegű dallamok adják az értékes zenei anyag alapját. Egyszerű példa *Bárdos: Aranyszárnyú angyal* című kórusműve, amely szépségével, csillogásával könnyen elvarázsolja a gyermekeket.

Felső tagozatban vagy gimnáziumban, ahol a tanulók esetleg addig sosem hallgattak vagy énekeltek a klasszikus zenei repertoárból, célravezetőnek tartanám, ha először olyan műveket tanulnának, amelyek akár humorosak, könnyebb stílusúak, szövegük pedig korosztálynak megfelelő. Olyan darabokat érdemes választani, amelyek széles körben megnyerőek, dallamosak, könnyen énekelhetőek. A hangszerkíséretes, ritmikus, vidám hangulatú művek mindig nagy sikert aratnak. A mozgással, tapssal, táncsal együtt előadott énekek szintén. Az első fellépés nemcsak a bemutatkozás miatt fontos, hanem az új tagok megnyerése szempontjából is. Ha az énekkar olyan műsort tud összeállítani, ami vonzó, akkor egyre több diák számára lesz érdekes a kórus.

Bár a zenei nevelés alapját a magyar népzene és az európai klasszikus zene adja, mégis színt vihet a kórus életébe, ha más népek dalaival, kórusműveivel is megismerkedik. Akár eredeti nyelven, akár igényes magyar fordításban éneklük őket, mindig újdonságot jelentenek. Példaként megemlíthető, hogy a déli népek ritmusvilága mennyire más az általunk megszokottól, vagy az északabbra fekvő országok hangzása milyen különleges hatással bír. Választásom azért esett a bemutatásra kerülő argentin táncdallamra, mert játékos, könnyed szövegű, tercpárhuzamban haladó dallama egyszerűen megjegyezhető. Emellett jó lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a gyerekek különféle hangszerekkel kísérjék éneküket.

Fontosnak tartom, hogy a kórus repertoárja, már a legkisebbeknél is, olyan műveket is tartalmazzon, amelyek kötetlen formában akárhol elénekelhetőek. Kodálynál kiemelném a kánonokat, amelyek akár iskolai kirándulásokon is előadhatók, elsajátításuk nem nehéz, így arra is buzdíthatjuk a kicsiket, hogy megtanítsák a dalokat azoknak a társaiknak, akik nem ismerik.

A műsorválasztásban felmerülhet az a kérdés is, hogy mennyire engedjünk a gyerekek akaratának? Melyik a jobb megoldás, ha csak a könnyedebb műfajokból válogatunk, és ezáltal az énekkar vonzó lehetőséggé válik, vagy nehezebben megfogható darabokat énekeltetünk, de ezzel a kórus veszíthet a közkedveltségéből?

Azt gondolom, ezen a téren mindenképpen kompromisszumokat kell kötni. Mivel az a cél, hogy a gyerekeket megismertessük az értékesnek tartott zenével, a kórus repertoárját fokozatosan ebbe az irányba kell bővíteni. Figyelembe véve

azonban, hogy a tanár ugyanúgy tanulhat a diákjaitól, elengedhetetlennek tartom, hogy időnként engedjünk a kérésüknek, és olyat is énekeljenek, amit ők szeretnének. Amennyiben a pedagógiai munkánk a korábbi időszakban sikeres volt, akkor a diákok az általuk ismert műfajok közül is az értékesebb dalokat fogják kiválasztani a későbbiekben.

5.3.2. A kórusélet

Az iskolai énekkarok esetében nagyon jó lenne, ha a számuk növekedésével a fellépési lehetőségek is bővülnének. Az intézményi kórusok gyakran azért sem elég megbecsültek, mert ha nem állítják őket nagyobb, de teljesíthető kihívás elé, akkor fejlődésük megreked. Ahogy a sportoló sem küzd tovább, ha nincs előtte akadály, a kórustagokra is inspiráló erővel hat egy új fellépési lehetőség. Az Éneklő Ifjúság jó alkalom, ha nem jár együtt a győzelemre irányuló, felülről jövő nyomással. Nem biztos, hogy szükséges arany- és ezüst diplomákat osztogatni, mert csak felesleges feszültségforrás. Ez nem a boldog, önfeledt éneklésre ösztönöz, hanem ideges győzni akarásra. A karnagy ilyen irányú félelmei áthatnak a kórusra, rontja teljesítményünket. Az is megoldás, ha különböző iskolák öntevékenyen beszélnének meg alkalmakat, amikor egymást vendégül látják. Ez nem járna túl nagy teherrel, és nemcsak szakmai szempontból lenne örömdetes, de akár új ismeretségek, barátságok is kialakulhatnak más-más kórusok tagjai között. Ez már csak az énektanár kreativitásától függ. Amatőr szinten, önkéntes vállalással rengeteg lehetőség adódik. Ez persze igen nagy áldozatot, időbeli ráfordítást követel a diákok és az énektanár részéről, ám megfelelő elhivatottság nélkül eredményt sem lehet várni.

Iskolai kórusok esetében is elengedhetetlen, hogy a tagok ne csak az iskolában, a próbákon és fellépéseken töltsék együtt az időt. Nagyon hasznos, ha a kórus közösen kirándul, kórustáborban vesz részt. Gyerekeknél a közös játék ugyanúgy nagyon fontos, mint az együttes munka. Ez erősíti az összetartozást, maradandó élményeket ad, fokozza a tagok egymás iránti felelősségtudatát.

5.4. Általános lehetőségek az iskola zenei életének kialakítására

A mindennapos éneklés szempontjából lényeges kérdés, hogy fellendítsük az iskola általános zenei életét. Első lépésként fontos lenne minden lehetséges alkalmat megragadni az éneklésre. Kevés kellemetlenebb szituációt lehet

elképzelné, mint amikor a gimnazisták a tornateremben nézik a március 15-i műsort, majd a végén a magnóról lejátszott Himnuszt néma csendben hallgatják, mert nem tudják a szövegét. Azt gondolom, hogy kiindulásként jó lenne, ha az ünnepek során ezeket a tanulók énekelnék, amelyet a tanár – vagy akár egy diák – kísér zongorán.

Egyházi iskolákban a mai napig szokás, hogy a gyerekek a tanítást énekléssel kezdik, ez hangolja össze őket, mint egyfajta rituálé, amely felkészíti őket a tanulásra. Bár előfordulhat, hogy mindez kötelező formáság lesz, és arról sem szabad elfeledkezni, hogy a kora reggeli órákban a hangszalag még nincs felkészülve a nagyobb terhelésre, az alapgondolatot át lehetne ültetni más iskolákba is. Természetesen nem arra gondolok, hogy mindenki egyházi énekeket énekeljen. Egy népdal, vagy egy, a diákok által kiválasztott rövid mű ugyanúgy megfelel e célnak. Két percet rászanni az órából nem olyan áldozat, ha utána az osztály koncentrációja nagyobb lesz. A nálunk olyan divatos „Osztály, vigyázz!” helyett, amely sokszor nem több a tanulókba nevelt, tartalom nélküli tiszteletadásnak, szórakoztatóbb és sokkal célravezetőbb megoldás lehetne, ha inkább egy rövid dalt énekelnének a gyerekek.

Ideális esetben a diákok kötődnek ahhoz az intézményhez, ahová járnak. Egy jó iskola nemcsak ismereteket nyújt, hanem programokat szervez, erősíti a gyerekek közötti összetartást. Ennek a hovatartozás-érzésnek – főleg külföldön – az egyenruha a jelzője. Miért ne lehetne ugyanakkor egy iskolai himnusz, amelyet akár diákok írnak – szavaznak meg? El lehetne énekelni iskolai ünnepségeken, rendezvényeken is. Elősegítené például az iskolába bekerülő új diákok beilleszkedését, hiszen kapnak valamit, amivel rögtön közelebb érzik magukat a társaikhoz, és az iskolához. Vannak gimnáziumok, ahol ezt a szerepet régi, már elterjedt dalok töltik be. Ez is jó megoldás, a lényeg, hogy adjuk a gyerekek kezébe valami énekelhető.

Zenei programok szervezése szintén jó megoldás. Ebben akár a gyerekek is komoly szerepet játszhatnak. Nemcsak a szervezés fontos, de az is, hogy ők is lehetőséget kapjanak a fellépésre. Ezen a téren nem feltétlenül kell csak klasszikus zenében gondolkodni. Nagyon sok tanuló van, aki iskolán kívül más zenei műfajban tevékenykedik. Akár musical színházba jár, vagy basszusgitározik, és rock zenekara van, adjon elő valamit. Ez nemcsak az önbizalmukat erősítené meg, de példaként járhatnának a többi tanuló előtt.

Vannak énektanárok, akiknek iskolán kívül saját kórusuk van. Ezeken a programokon ők is felléphetnek. Kisebb kamaraművek előadásába ismerős zenészeket is be lehetne vonni. Az lenne a cél, hogy sokoldalúan közelítsék meg az iskolában a zene témakörét. Minél jobban megismerik a gyerekek, annál több kedvet kaphatnak maguk is az éneklésre.

6. Összegzés

Látható, hogy a mindennapos éneklés keretein belül a gyermekek zenei nevelése jórészt a pedagógusok fantáziáján és tehetségén múlik. Bár az énektanárok helyzete nagyon nehéz a szűkös óraszámok, a diákok gyakori túltelheltsége vagy a sokszor előforduló általános érdektelenség miatt, de nem szabad elfogadni, hogy a mai világ legfontosabbnak tartott tantárgyai kiszorítsák az énekóra hagyományteremtő erejét az iskolai gyakorlatból. Ehhez elsősorban az adott iskola, a tanári kar teljes összefogására van szükség, és arra a sziklaszilárd meggyőződésre, hogy a modern elvárások mellett a tradicionális értékek is helyet kell, hogy kapjanak az oktatásban. Ha ez hiányzik, akkor a legelhivatottabb énektanár is megreked. Szükség van a felülről jövő támogatásra, mert általános, és nemcsak bizonyos egyénekre kiterjedő változást csak ez hozhat.

A mindennapos éneklés bevezetése képes lenne bizonyos szinten orvosolni a problémát, mindazonáltal képtelen pótolni a tanári munkát, az elhivatottságot. Elengedhetetlen a színvonalas tanárképzés, később a folyamatos önreflexió. Enélkül könnyen elsikkad minden törekvés.

Hinni kell, hogy generációk fogják élvezni és szeretni a zenét és az együtténeklést. Mindenki, aki csak egyszer is részese lesz a közös éneklésnek, aki megérzi azt a boldogságot, hogy közösen másokkal dolgozik a jóért, aki rendszeres és élményszerű zenei nevelést kap, más lesz, mint azok, akik ezt sosem élhették át. Sosem lehet tudni, hogy egy tanítványból kórustag lesz-e felnőttkorában, vagy az iskolai énekórák hatására zenei pályára lép. Hány gyermeket tántorított már el a nem megfelelő pedagógus az énekléstől? Hány diákban lett volna meg a tehetség a zenei továbbtanuláshoz, ha támogatást és elegendő odafigyelést kap?

A mindennapos éneklés tervezete ismét ráirányította a figyelmet napjaink egyre problémásabbá váló művészeti oktatására. Olyan kezdeményezés, amely méltó Kodály Zoltán emlékéhez. Megvalósítása már csak azon múlik, lesznek-e a jövőben olyan énektanárok, akik képesek kiállni a művészeti nevelés mellett és a tantárgyi kereteken túl is igyekeznek mindent megtenni azért, hogy az énekoktatás visszanyerje rég elvesztett megbecsülését a társadalomban

7. Hivatkozások

Beck, R. et al. (2000): Choral Singing, Performance Perception, and Immune System Changes in Salivary Immunoglobulin A and Cortisol. *Music Perception: An Interdisciplinary Journal* 18. évf. 1. sz.

<http://mp.ucpress.edu/content/18/1/87> (Utolsó letöltés: 2018.05.07.)

Beers, M. et al. (2009): *MSD orvosi kézikönyv*. Melania, Budapest.

Bodnár Gábor, Erdős Ákos és Kabdebó Sándor (2015): *Ének-zenei ismeretek. Tananyag az ének-zenei kritériumvizsgálathoz*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.

http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMT_1.pdf (Utolsó letöltés: 2017.09.27.).

Dömötör Edit (2012): *Általános edzéselmélet*. Fitness Company Kft, Vác.

Fazekas, G. et al V. (2002): *Biológia II*. Scolar, Budapest.

Fekete Anikó (2016): *Énekelni együtt jó!*. Aktivitás Alapítvány, Budapest.

Gunter Kreutz (2014): Does Singing Facilitate Social Bonding? *Music and Medicine*, 6. évf.

2.sz. <https://mmd.iammonline.com/index.php/musmed/issue/view/MMD-6-2-9>

(Utolsó letöltés: 2018.10.13.)

Janurik Márta (2008): A zenei képességek szerepe az olvasás elsajátításában. *Magyar Pedagógia*, 108. évf. 4. sz.

http://www.magyarpedagogia.hu/?pid=10&nid=2008_4 (Utolsó letöltés: 2018.10.13.)

Kokas Klára (1972): *Képességfejlesztés zenei neveléssel*. Zeneműkiadó, Budapest.

Kormányzat (2015): *Megalakult a Mindennapos Éneklés Bizottsága*.

<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/hirek/megalakult-amindennapos-enekles-bizottsaga> (Utolsó letöltés: 2018.06.06.)

Kreutz, G. et al. (2004): Effects of Choir Singing or Listening on Secretary Immunoglobulin A, Cortisol, and Emotional State. *Journal of Behavioral Medicine*, 27.évf. 6.sz.

https://www.researchgate.net/publication/8063178_Effects_of_Choir_Singing_or_Listening_on_Secretory_IgA_Cortisol_and_Emotional_State (Utolsó letöltés: 2018.05.07.)

Osman, S., Tischler, V. és Schneider, J. (2016): ‘Singing for the Brain’: A qualitative study exploring the health and well-being benefits of singing for people with dementia and their carers. *Dementia*, 15.évf. 6.sz.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5089222/> (Utolsó letöltés: 2018.10.23.)

Pintér Tünde Kornélia (2017): A zenei nevelés megítélése az általános iskolás tanulók körében. *Parlando*, 2017. 5.sz.

<http://www.parlando.hu/NEWPROBE/PARLANDO.html> (Utolsó letöltés: 2018.05.05.)

Sáry László (n.d.): *KREATÍV ZENEI GYAKORLATOK*.

<http://www.koncertpedagogia.hu/S%C3%A1ry%20L%C3%A1szl%C3%B3%20Kreat%C3%ADv%20zenei%20gyakorlatok.pdf> (Utolsó letöltés: 2018.10.13.)

Szőnyi Erzsébet (1987): *Kodály Zoltán nevelési eszméi*. Tankönyvkiadó, Budapest.

Tóth Beatrix (2018): *A szövegértés fejlesztésének elmélete és gyakorlata*.

<http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1304/130406.pdf> (Utolsó letöltés: 2018.10.13.)

Vickhoff, B. et al.(2013): Music structure determines heart rate variability of singers. *Frontiers in Psychology*, 2013. 4.sz.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3705176/> (Utolsó letöltés: 2018.09.13.)

Zeromskaite, I.(2014): The potencial Role of Music in second Language Learning: A Review Article. *Journal of European Psychology Students*, 5.évf. 3.sz.

<https://www.jeps.efpsa.org/articles/10.5334/jeps.ci/> (Utolsó letöltés: 2018.10.13.)

8. Mellékletek

I. Melléklet: Két tyúkom tavali és Apczon lakom kezdetű népdalok

Két tyúkom tavali

Két tyú - kom ta - va - li, há - rom har - mad - é - vi,
Hajtsd ha - za Ju - lis - kám za - bot a - dok né - ki.
Pi - te sár - ga, pi - te bú - bos pi - te mind a há - rom,
Az u - ram is itt - hon va - gyon, nin - csen sem - mi ká - rom!

Apczon lakom

Apcz - on la - kom ker - resz még, Két lá - nyom van, sze - resd még
Né - kéd a - dom egy - gyi - ket, Vedd el a - kár - mély - lyi - ket.

A transzponált másolatok eredetije:

Kodály Zoltán: Mátrai képek. In: Kodály Zoltán (1972): Vegyeskarok. Editio Musica, Budapest, 218-220. oldal.

II. Melléklet: Bárdos Lajos: Aranyszárnyú angyal

11

Aranyszárnyú angyal

Légies könnyedséggel (♩=60)

Francia noël – French noël
Französisches Noël – Noël français
Kerényi György

I II

III

p

1. A - ran - y - szár - nyú an - gyal száll a föld - re le,
3. Tisz - ta szűz - től né - künk gyer - mek - szü - le - ték,
5. Jé - zus, já - szo - lod - nál föld - re bo - ru - lunk,

1.3.5.A al - le - lú -

5

Ra - gyogj, mint a haj - nal, Is - ten - hír - nő - ke.
Jesz - sze ter - mő á - ga ki - vi - rá - go - zék.
Né - ked há - lás szív - vel mi is hó - do - lunk.

ja, al - le - lú - ja, al - le - lú -

9 *mf* *f*

Al - le - lú - ja, ho - zsan - na, gló - ri - a,
Al - le - lú - ja, ho - zsan - na, gló - ri - a,
ja, al - le - lú - ja, ho - zsan - na, gló - ri -

13 *pppp*

űd - vöz - légy, kis Jé - zus, Is - ten egy fi - a.
űd - vöz - légy Jé - zus, Is - ten fi - a.

pppp *p. *)* *Fine*

*) Only in the 5th verse, at the conclusion.
*) Nur im 5. Vers, zum Abschluß.
*) Seul dans la cinquième strophe, pour finir.
*) Csak az 5. versben, befejezésre.

Copyright by Magyar Kórus
© assigned 1950 to Editio Musica Budapest

Z. 14 257

17 2. 4. Al - le - lú - ja, *p*
 2. 4. Al - le-, al - le - lú - *p*

2. Hir - de - ti az an - gyal: Jé - zus - szü - le - tett,
 4. Cso - da - fé - nyű csil - lag jó az - ég - re fel,

21 *ppp*
 ja, al - le - lú - *ppp*

Vi - lág meg - vál - tó - ja ér - tünk - em - ber lett.
 Nap - ke - le - ti ből - csek, nek - tek - ez a jel.

25 *cresc.*
 ja, al - le-, al - le - lú - ja, ho - zsan - na, *cresc.*
továbbra is kiemelve
 Al - le - lú - ja, ho - zsan - na, gló - ri - a,

29
 gló - ri - a, üd - vöz - légy Is - ten egy - Fi - a!
 üd - vöz - légy Jé - zus, Is - ten egy Fi - a!

A másolat eredetije:

Bárdos Lajos: Aranyszárnyú angyal. In: Bárdos Lajos (2001): Musica Sacra II. Editio Musica, Budapest, 11-12. oldal.

III. Melléklet: Escondido (argentín táncdal)

3. Escondido (Argentínai táncdal)

Cacoso e scherzando

1. Escon-di-do, merre lapulsz, merre lapulsz, mer-re
 hogy egy és hogy kettő, ad-dig ne félj, nem le-
 bilísz? Escon-di-do, merre lapulsz, merre la-pulsz, mer-re búsz?
 sek. No de megyek há-rom u-tán, negyre még is lel-te-lék!
 Escon-di-do, no szólj! — Escon-di-do, ne szólj! — Meglélek, bárhol bújkálsz, am,
 meg én, kis-lo-mém! —
 Taps:
 2. Mondom,

A másolat eredetije: Sebestény András (feldolg.): Távoli tájak népdalaiból. [s.n.].2. oldal.

IV. Melléklet: Egy budapesti általános iskola 7. osztályos diákjaival készített fogalmazások

3. Válassz ki egy általad kedvelt zenét, zenei stílust vagy zenekart! 8 – 10 mondatban mutasd be és írd le, hogy miért tetszik annyira!

Fetrik az AWS, - Vízlejtő nyár.
 Komputert és jó.
 Ittélés.
 Most hallottam.
 Minis tölte véleményem.
 A, muzika jó.
 És szép.

3. Válassz ki egy általad kedvelt zenét, zenei stílust vagy zenekart! 8 – 10 mondatban mutasd be és írd le, hogy miért tetszik annyira!

Az én kedvenc zenekarom a Korál. Szeretem
 szeretem a stílusukat, mert egyszerre lírai és
 rockos. A szövegek igen sokat mondának, és mind
 a cd-n és a koncerteken máshogy adják elő, de
 én mindkettőt nagyon szeretem így is, hogy bármelyik
 legyen. (A zenekar elnevezése Balázs Fecsk, és az
 egyik gitáros Radics Béla meglátta.) Sok szerelmes
 és szívesen írunk és sok más témáról lehet is.
 Két kedvenc számom közül a Hazafelé és a
 Maradj velem, mert ezek „váltakozó” stílusúak.
 Apukám elvitt egy koncertre és azóta szeretem
 ezeket a zenéket.

(Két eredeti példány)

A begépelt fogalmazásokon az esetleges helyesírási és szintaktikai hibákon kívül, változtatás nem történt.

IV.1. Általános tagozat

„Én nem szoktam csak egy zenei stílust vagy egy zenekart hallgatni. Én mindig az aktuális rádióban menő zenét hallgatom. Mindegyiknek más a hangulata és mindig a hangulatomhoz illően hallgatom zenét. Minden zenének más a mondanivalója és mondjuk, ha az egyik zenének megtetszik a mondanivalója, akkor azt többször meghallgatom. Viszont van olyan, amikor egyik dal se tetszik. Mindig más zenét hallgatom, de szerintem ez nem probléma.”

„Én egy olyan ember vagyok, aki a szomorú és szerelmes zenék iránt érdeklődik. Sokan mondják rám, hogy emó és néha depis vagyok. De én szeretem ezeket a zenét. Néha kikapcsol és el tudok gondolkodni a szövegén. A gondolataimat elfeledtettem velem. Megnyugtat és kikapcsolja az agyam. Szerintem a tinik életében jó ha van kedvenced és egyéniséged. Én ezért szeretem a szomorú zenét. Ez az én stílusom és zenei érzékem.”

„Nincs kedvenc zenei stílusom. Sokféle számot és stílust szeretek. Mindegyikből van kedvencem, de nem tudom melyik az, amelyiket igazán szeretném. Zenét minden nap hallgatom. Vannak olyan számok, amiket azért hallgatom, mert kötnek valamihez, valamit csak azért, mert tetszik. A hangulatom is befolyásolja, hogy éppen mihez van kedvem.”

„Általánosságban pop zenét szoktam hallgatni. Van, hogy magyar, van, hogy külföldi dalok a kedvenceim. Mostanában inkább a magyar zenék fele hajlok inkább. De persze amennyi ember, annyi zenei ízlés. Mondjuk a 13-14 éves emberek nagyobb száma pop és rockzenét hallgat, talán rappet. Elég furcsa lenne, ha egy gyerek komolyzenét hallgatna... És hogy miért a popot választottam? Mert jól felfrissülök, minden gondolatomat akkor szoktam kiadni magamból, mikor jó hangosan és hamisan énekelek. Kitisztulok tőle, jól érzem magam, miközben hallgatom. Ne szégyelld magadat amiatt, amit hallgatsz! Lehet, hogy te az operát szereted, lehet a rockot. Hidd el, te is egy egyéniség vagy!”

„Whitney Houston - When you believe

Szerintem egy csodálatos énekesnő volt, akinek nagyon szép hangja volt. Ez a szám nekem sokszor erőt ad az életben, ha padlón vagyok, ezt teszem be max

hangerőre. Ennek a dalnak fontos mondanivalója van, amit érdemes betartani. Sajnálom, hogy ma már nem él mert szerintem az életben mindig szükség lenne ilyen ösztönzésre. Tudom, hogy régi szám, de nekem még mindig erőt ad. Én azt követem, hogy higgy benne!"

„Az én kedvenc zenei stílusom a komolyzene. Gyakran Bach vagy Mozart szimfóniáit hallgatom, de Schubertet is kedvelem. A kedvenc részem, amikor hirtelen felgyorsul a ritmus, megszólalnak a cintányérok és a dobok. Hegedűt is szoktam hallgatni bár azt inkább szólóban tartom szép hangszernek. A példaképem Liszt Ferenc, de nem a tehetsége miatt, hanem mert tehetségével jutott fel a társadalmi ranglétrán. Összességében ezért kedvelem a komolyzenét.”

"A jazz

Én azért választottam a jazzt, mert ez egy lágy stílus. Szerintem ez általában a ritmustól függ. Mert van olyan is, amikor nem élvezem, de ha megtalálom azt, amit szeretek az boldoggá tesz. Ezeket általában dudán, zongorán és hangszereken szokták játszani. Egy jazz nem olyan, mint a rock vagy a metál- Egy sokkal lágyabb. Szerintem egy rossz nap után megnyugtató az ember. És akármikor bekapcsolod, elindítod, akkor minden megnyugszik."

"Az én kedvenc együttesem

Az én kedvenc együttesem a Quimby, hogy miért is az? Egyrészt azért mert az egyik ismerősünk a dobos, de ez más tészta, mert ha nem lenne az ismerősünk, akkor is imádnám ezt az együttest. Az az elkönnyebbülés, amikor megszólal a zenekar az fantasztikus érzés. Nekem a szövege is nagyon sokat mond és sok szituációban magamra ismerek a dalszövegeken. A fiúkkal jóban vagyok nagyon. A próbákon ott vagyok. Jó látni, hogy milyen összetartozás van köztük. És ha adatik, menj, el egy koncertre vagy hallgass bele nagyon ajánlom!"

„Személy szerint az én zenei ízlésem nagyon tág, rengetegfélét hallgatok, de ha ki kéne emelnem egyet, akkor olyanokat mondanám, amik pörgősek és mindenképpen legyen bennük hangszer. Azért szeretem inkább ezeket, mert ha szomorú vagyok, feldobnak. Ráadásul dallamosak és könnyen a fejembe megy és lehet őket énekelni, főleg a refréneket. És nem csak társaságban szoktam hallgatni, hanem egyedül is Szerintem a jó zenék nagyon jó hatással lehetnek az emberekre.”

„Disco zene/pert zene

Erre a stílusra jellemző, hogy hirtelen berobban. Lehet, hogy lágyabban indul, de a hitelen berobbanás szinte mindig benne van. Rengeteg ilyen zene van, a 21. század jellegzetes zenéi. A fiatalok kedvenc műfaja, hiszen ezekre lehet a legjobban ugrálni. Eljátszani általában gépen szokták, szintetizátoron és egyéb gépeken. A nagyon jó disco zenéken túl vannak az idegesítő, süvítő parti zenék, amik kilyukasztják a dobhártyát. Én azért szeretem, mert szeretek rájuk ugrálni, és mert valahogy mindig beindítják a szívet.”

„Az én kedvenc zenekarom az Intim Torna Illegál. Ez egy lazább rock zenekar. Nem az a durva őrült stílusú, hanem az a kellemesen rockos töltetű. Azért szeretem, mert bármikor hallgatom, teljesen kikapcsolódom és mindig nagyon szabadnak érzem olyankor magamat. Voltam már koncertjükön és most is fogok menni a nyáron. Már elképesztően várom! Jót fog tenni a lelkemnek! Ők a legjobbak!”

„Ak26 és Hiro a best! Jó zenéket csinálnak. Sokat hallgatom őket. Lehet fülhallgatón is hallgatni. A hangszóró is lejátssza. Olyan hangon, hogy az egész villamos hallja.”

„SCARLXRD: Heart Attack

Mert tetszik a szövege a zenéinek. És szimpatikus a srác. Meg azért is szeretem, mert jó a ritmusa és fülbemászó a szövege.”

„Jazz

Ezért választottam, mert jók a számok és a klipek. A jazz azért is jó, mert különböző zene stílusok vannak, és ez nagyon bejön nekem. Különböző hangszereken játsszák: zongora, gitár, stb...és különböző helyszíneken: Hollywood, Miami stb...A jazz azért különbözik a többi zenétől, mert az embereket jobban bemutatja.”

„Shawn Mendes: There's nothing holdin' me back

Azért szeretem ezt a zenét, mert már voltam koncerten is. Számomra ez a zene a felszabadultságot jelenti. Mikor ezt hallgatom, akkor teljesen ki tudok kapcsolni, nem gondolkozok, csak hallgatom. A koncerten is teljes szívemből énekeltem. Szerintem teljesen átérzem a szöveget, a ritmust. Nagyon szeretem, különleges zene.”

„Kedvenc előadóm: Eminem

Szerintem a legjobb előadó és zeneszerző és énekes Eminem. Eminem minden műfajban jeleskedik. Világelsőként a toplistán Szerintem a világ leghallgatottabb zeneszerzői között lehet. Az én szemszögemben Eminem az első, de a valóságban egyre jobban jön fel a toplistán.”

„Régen apukámmal sokat jártam koncertekre. Annyira megtetszett, hogy most is járunk. Először nagyon kicsiként voltam. Több zenekar is van. De nekem a kedvenceim a Mobilmánia, Tankcsapda, Vörös Pisti. Volt már olyan, hogy Vörös Pisti felhúzott a színpadra és ott ráztam a hajam. Én egy rockos lány vagyok. Sokat buliztam és még bulizom is. Ha én egyszer elkezdek, akkor éjjéligenincs megállás. Ezért is szeretem meg még apukám is ismeri őket és jó velük bulizni.”

„Childish Gambino: Sweetpants

A szám repp, de komoly üzenete van. A gyakori zenei témát, miszerint a gazdagok gonoszak megfordítja. Közli, hogy attól még, hogy valaki gazdag nem rossz feltétlenül. Attól még a másik oldalra is rátekint. A gazdagság látszatáról és a szegénység gyakori elnyomásáról is szól. A ritmusa jó, a szöveg értelmes, a videóklipp elgondolkodtató. Kicsit Eminem stílusa van. A készítőnek sok társadalom kritikus száma van.”

IV.2. Zenei tagozat

„Én egy zenekart választottam. Oh Wonder az együttes neve. Én azért szeretem ezt a zenét, mert nagyon megnyugtató, kellemes. A zenekar egy nőből és egy férfiből áll gyakorlatilag egy duó. A zenekar nem teljesen egy ismert együttes, de vannak ismert számai. Ezeket a zenei stílusokat szeretem. Mindenkinek csak ajánlani tudom az együttest.”

„Már hét éves korom óta csellózom. Nagyon szeretem a komoly zenét, de más stílusban is szoktam hallgatni. Csellón nagyon szép darabokat és etűdöket tudok eljátszani. Sok darabot játszom Vivalditól, A kedvenc darabom: Offenbach: Musette. Modernebb etűdöket, darabokat is szoktam játszani. Duettezni szeretek a legjobban.”

„Az én kedvenc zenei stílusom a rock. Apukám mindig is rockzene rajongó volt és ezt átragasztotta rám is. Sokszor hallgatom apukámmal együtt. Azért

szeretem, mert sokszor dallamos, de egyszerre pörgős és kemény is. Kedvenc zenekaraim a Guns 'n' Roses és a Scorpions. Azért szeretem őket, mert jó hallgatni a zenéjüket. A rockon kívül sokmás műfajt is szeretek.”

„Én nagyon kedvelem a „Dirty Stop Out” című zenét, mert a legjobban a a pörgős zenéket szeretem, mik inspirációt adnak és vidám hangulatom lesz tőlük. A kedvenc előadóm Jamie Berry, aki az előbb említett számot is készítette. Ezeken kívül filmzenéket is szoktam hallgatni utazás közben.”

„Nagyon szeretem a Punnary Massif zenekart. Mielőtt megismertem nem szerettem a rapet, de ez a csapat megszeretette velem. Nagyon szeretem a szövegét. Szerintem ők az egyetlen olyan csapat, akiknek értelmes a szövegeik. A mindennapi problémák megoldásáról írnak. Nagyon sok embert inspirálnak a dalaikkal. Mellesleg a dallama is nagyon megfog engem.”

„Tetszik az AWS-Viszlát nyár. Hangulatos és jó. Ötletes. Most hallottam. Nincs több véleményem. A muzsika jó. És szép.”

„Én többet szeretek, nincs kedvence. Sok zene a kedvencem. A a kedvenceim a klasszikus/filmzene, rap, rock, 20. századi pop. Nagyon érdekel a régi stílusú zene pl. Red Zeppelin, Beatles stb.... De a modern bandákat is szeretem pl. Black keys, Green day Antie Monkeys stb. Szóval nincs kedvenc zeném. Csak nagyon nem szeretem a modern popot.”

„Az általam legjobban kedvelt zenei stílus a rap. Szerintem nagyon sokszínű, mindenki megtalálhatja a neki illőt. Minden országban, minden nyelven született már rap szöveg. Lehet akár egy önkifejező eszköz is, ha hallgatjuk vagy szöveget írunk hozzá. Én leginkább az angol nyelvű rappeket szeretem. Ezt a zenét kicsit idősebb korosztálynak ajánlom, nem a kicsiknek.”

„Sokféle zenei stílust szeretek. Nem tudok választani. Én nem hallgatok sok zenét, de amikor igen, akkor vegyes stílusból hallgatok.”

„A kedvenc zenei stílusom a KPop. Ezen belül két kedvelt zenekarim van. Az egyik a négy lányból álló Black Pink. A zenekar énekesei: Jeni, Lisa, Rosé és Jisoo. A második a BTS nevű fiú zenekar. A kedvencem V, mert ő a legaranyosabb. A kedvenc Black Pink tagom Lisa. Azért szeretem ezt a műfajt, mert nagyon sokat dolgoznak a sikerért.”

„Az én kedvenc zenekarom a Korál. Szeretem a stílusukat, mert egyszerre lírai és rockos. A szövegeik igen sokat mondanak és mind a CD-n mind a koncerteken máshogy adják elő, de én mindkettőt nagyon szeretem így is, hogy lány vagyok. (A zenekarénekese Balázs Fecó, és az egyik gitáros Radics Béla meghalt. (Sok szerelmes számot írnak és sokmás témájú zenéket is. Két kedvenc számom tőlük a Hazafelé és a Maradj velem, mert ezek váltakozó stílusúak. Apukám elvitt egy koncertre és azóta szeretem ezeket a zenéket.”

„A rock áll legközelebb hozzám. A kedvenc bandám a The damned things. A rockot hatéves korom óta hallgatom. Eleinte nem szerettem, de annyiszor hallgattam, hogy megkedveltem. Sokan hiszik azt, hogy a rock egy sátánista műfaj, de én ezt cáfolom, ugyanis egy csomó keresztény banda van pl.: P.O.D. Nem zavarnak ezzel a műfajjal való fikázások, mert régen még én is így gondoltam.”

*Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar Zenei Tanszék
Osztatlan tanárképzés, ének-zene/német nyelv. 4. évfolyam
Témavezető: Dr. Erdős Ákos, habilitált egyetemi adjunktus
(Budapest, 2018)